

Jaarstukken 2022

Randstedelijke Rekenkamer | maart 2022

Voorwoord

Het jaar 2022 was het laatste volledige jaar van de statenperiode 2019-2023. Daarom streefden we ernaar om ons lopend onderzoeksprogramma zoveel mogelijk af te ronden voor de verkiezingen. Niet eerder werkten we in één jaar aan tien verschillende onderzoeken, variërend van gebruikelijk provincievergelijkend onderzoek en provinciespecifiek onderzoek tot informatieve en beschouwende notities. Het was een druk en intensief jaar; ik ben het team dankbaar voor hun grote inzet en enthousiasme voor het werk.

De Programmaraad kwam twee maal fysiek bijeen. In de laatste bijeenkomst op 17 november werd terug geblikt op de gehele periode. Vanuit alle vier provincies kwamen positieve geluiden, zoals “de onderzoeken worden zeer gewaardeerd”, “de zichtbaarheid van de Rekenkamer wordt op prijs gesteld”, “ten opzichte van de vorige periode zijn er geen kritische geluiden meer over de Rekenkamer”, “er is brede steun voor het werk van de Rekenkamer” en “de Rekenkamer biedt door het feitelijk rapporteren een uitweg als een onderwerp politiek gevoelig is”. Veel dank aan de Programmaraad voor hun actieve inbreng aan de permanente verbetering van de Rekenkamer.

In 2022 hebben de vier PS-en belangrijke besluiten genomen voor de toekomst van de Rekenkamer. In het voorjaar is besloten tot handhaving van het bestuursmodel en in het najaar tot herbenoeming van Michael Mekel als plaatsvervangend bestuurder per 1 januari 2023. Met ondersteuning van Frits Kas (secretaris van de Programmaraad) heeft de subcommissie het Statenvoorstel ‘Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer’ voorbereid, waarin een budgetuitbreiding wordt voorgesteld. Het advies van de subcommissie luidde: “Wij zijn van mening dat de financiële consequenties per provincie relatief beperkt zijn. Met de uitbreiding wordt de Rekenkamer nog robuuster dan zij nu al is. Wij verwachten dat na realisatie van de uitbreiding, de Randstedelijke Rekenkamer beter in staat is om complexe onderzoeken uit te kunnen voeren en dat ook voldaan kan worden aan de wens om meer provincie specifieke onderzoeken uit te voeren.” Alle vier PS-en zijn in het najaar akkoord gegaan met het voorstel, waarna de budgetuitbreiding in de eerste begrotingswijziging 2023 kon worden verwerkt. De sub- en adviescommissie van de Programmaraad hebben op een uitstekende manier hun rol als intermediair naar PS vervuld. Ik ben hen daarvoor veel dank verschuldigd.

Ans Hoenderdos

Bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

| Inhoudsopgave |

VOORWOORD	2
INHOUDSOPGAVE	3
I. JAARVERSLAG	4
1. INLEIDING	4
1.1 Achtergrond	4
1.2 Openbaarheid	4
1.3 Indeling van de jaarstukken	4
2. ONDERZOEKSPROGRAMMA	5
2.1 Algemeen	5
2.2 Het onderzoek	6
3. PARAGRAFEN	17
3.1 Weerstandsvermogen	17
3.2 Financiering	17
3.3 Bedrijfsvoering	18
3.3.1 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim	18
3.3.2 Personeelsbeleid	18
3.3.3 Automatisering en informatisering	18
3.3.4 Communicatie	18
3.3.5 Organisatie	19
3.3.6 Interne beheersing	19
3.3.7 Huisvesting en facilitaire dienstverlening	19
II. JAARREKENING	20
1. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	20
2. PROGRAMMAREKENING	21
3. BALANS	24
III. OVERIGE GEGEVENS	29
1. BESTEMMING VAN HET PROGRAMMARESULTAAT	29
2. CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	30

I. Jaarverslag

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

*De Randstedelijke Rekenkamer zet zich in voor transparante, betrouwbare en lerende
Randstadprovincies*

Om invulling te geven aan de missie verricht de Randstedelijke Rekenkamer onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen primair aan de Provinciale Staten. De Rekenkamer ziet het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.

Bij de uitvoering van haar werkzaamheden draagt de Rekenkamer zorg voor een effectief en efficiënt beleid met betrekking tot de beheerstaken in het kader van de dagelijkse bedrijfsvoering. De Rekenkamer beoogt een transparante organisatie te zijn die voortdurend in de kwaliteit van haar medewerkers en methoden investeert.

1.2 Openbaarheid

De aanpak en resultaten van het Rekenkameronderzoek zijn openbaar en worden gepubliceerd op de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Hierbij wordt ook de openbare informatie over de behandeling in de vier provincies en de aandacht in de media opgenomen. De Rekenkamer kan – indien dit voor haar onderzoek nodig is – beschikken over door de provincie geheim verklaarde informatie. Dergelijke informatie maakt de Rekenkamer niet openbaar.

Om onze werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren, is het soms nodig om persoonsgegevens te verwerken. Dat doen we op een zorgvuldige en veilige manier in overeenstemming met de Europese *Algemene verordening gegevensbescherming* (Avg) en de *Uitvoeringswet Avg*. Op de website [Privacy policy - Randstedelijke Rekenkamer \(randstedelijke-rekenkamer.nl\)](http://www.randstedelijke-rekenkamer.nl) is beschreven waarom en hoe wij persoonsgegevens verwerken en belanghebbenden hun rechten kunnen uitoefenen.

1.3 Indeling van de jaarstukken

De Jaarstukken zijn ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en bestaan uit een Jaarverslag en een Jaarrekening. In het Jaarverslag zijn de Programmaverantwoording en de Paragrafen opgenomen. In de Jaarrekening worden de Balans en de Programmarekening gepresenteerd en toegelicht.

2. Onderzoeksprogramma

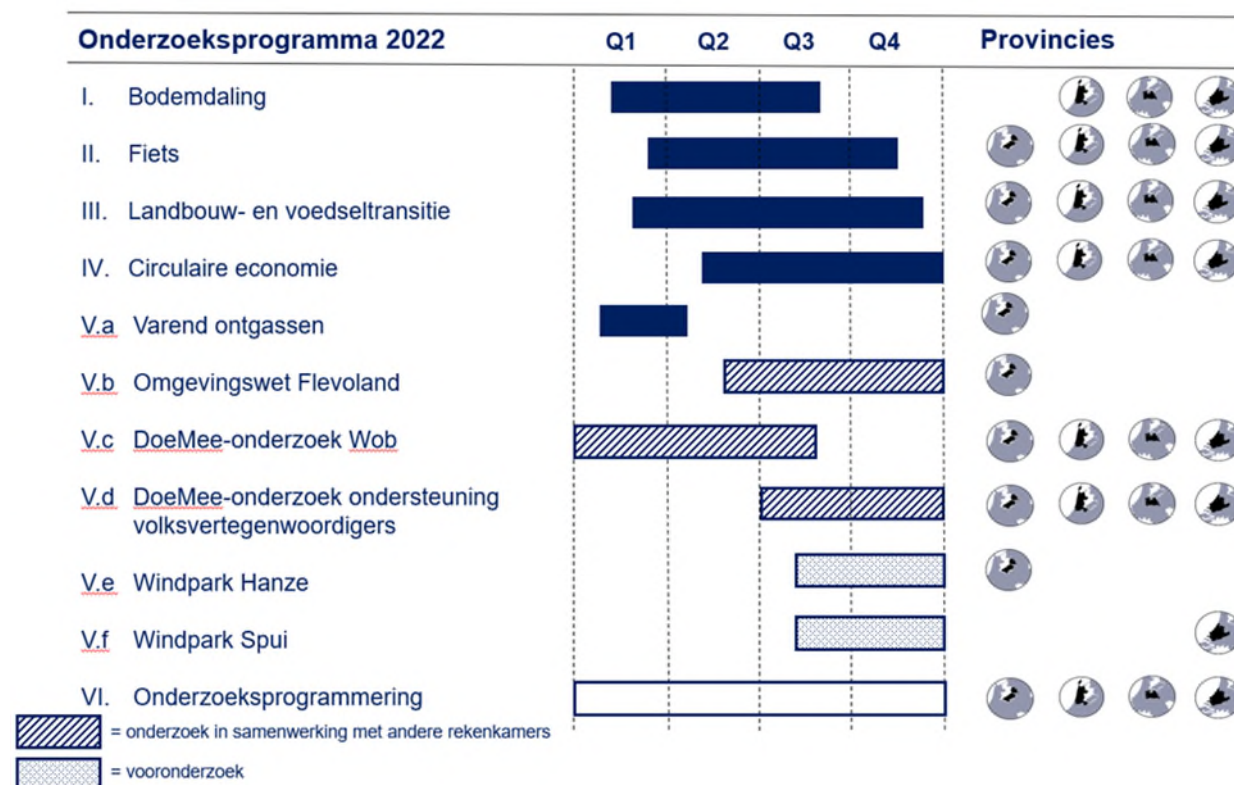
2.1 Algemeen

Wat was de aanleiding?

De Programmaraad, die bestaat uit leden van de vier provincies, adviseert de Rekenkamer over het onderzoeksprogramma. In 2022 is de Programmaraad op 21 april en 17 november bijeen geweest. Op 21 april zijn de lopende onderzoeken besproken en heeft de Rekenkamer de stand van zaken m.b.t. het rondje fracties geschetst. In de bijeenkomst van 17 november heeft de Rekenkamer aangegeven dat de meeste van de dan lopende onderzoeken in deze Statenperiode zijn (of worden) afgerond. Voor het onderzoeksprogramma in de nieuwe Statenperiode zal de nieuwe Programmaraad worden geconsulteerd.

De in 2022 uitgevoerde en gestarte onderzoeken komen voort uit de advisering van de Programmaraad (Bodemdaling, Fiets, Landbouw- en voedseltransitie, Circulaire economie) of betroffen verzoekonderzoeken (Windpark Spui voor Zuid-Holland en Varend ontgassen en Windprakt Hanze voor Flevoland). Daarnaast participeerde de Rekenkamer in gezamenlijke onderzoeken met andere rekenkamers (Omgevingswet Flevoland en twee DoeMee-onderzoeken van de NVRR). Voorheen deed de Rekenkamer een jaarlijks onderzoek naar de Opvolging aanbevelingen. Dat is in 2022 niet meer gedaan, omdat in de Wet versterking decentrale rekenkamers de verplichting is opgenomen dat GS jaarlijks aan PS een overzicht sturen van de 'aan het dagelijks bestuur gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop de voorstellen gevolg is gegeven.'

In onderstaande tabel is het onderzoeksprogramma van 2022 samengevat.

Wat heeft dit gekost?

De totale lasten voor het voorbereiden en uitvoeren van onderzoek bedroegen circa € 1.756.000 inclusief BTW, na aftrek van de compensabele BTW komt dit uit op circa € 1.448.000. De kosten voor het personeel zijn op basis van een urenregistratie aan de in paragraaf 2.2 genoemde onderzoeken toegerekend. De Rekenkamer is eigen risicodragers voor ziekteverzuim. De totale geraamde lasten voor het onderzoek in de begroting bedroegen circa € 1.770.000 inclusief BTW. De gerealiseerde lasten voor het onderzoek zijn ca. 0,5% lager dan de raming. De kosten van de overhead bedroegen € 382.000 inclusief BTW. De overhead bestaat uit personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. De geraamde kosten voor de overhead bedroegen € 370.000 inclusief BTW. De gerealiseerde kosten voor de overhead zijn ca. 3% hoger dan de raming.

2.2 Het onderzoek

In deze paragraaf wordt per onderzoek aangegeven wat de aanleiding was, wat wij ervoor gedaan hebben, wat we hebben bereikt en wat het heeft gekost.

I. Bodemdaling

Wat was de aanleiding?

Bodemdaling is een fenomeen dat zich al eeuwen voordoet in Nederland en onlosmakelijk verbonden is met het Nederlandse landschap. De belangrijkste oorzaken van bodemdaling zijn inpoldering, winning van olie, gas, zout of grondwater, het verlagen van de ondiepe grondwaterstand en de realisatie van grote infrastructurele werken. De laatste jaren is er veel aandacht voor de klimaataspecten van bodemdaling. In het Klimaatakkoord is een Regionale Veenweiden Strategie (RVS) afgesproken voor zes veenweideprovincies, waaronder Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Dit betreft vooral de aanpak van bodemdaling (en CO₂-uitstoot) in landelijk gebied, waar de oorzaken eenduidiger zijn dan in stedelijk gebied en waar voor de provincie een duidelijkere rol ligt op het gebied van bodemgebruik, waterhuishouding en landbouwtransitie.

Wat hebben wij gedaan?

Na een vooronderzoek aan de hand van oriënterende gesprekken stelde de Rekenkamer de onderzoeksopzet vast. Vervolgens is in Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland een documentstudie uitgevoerd. Daarnaast voerden de onderzoekers gesprekken met in totaal 23 bij bodemdaling betrokken personen. In het vooronderzoek bleek dat er geen generieke provinciebrede uitvoering plaatsvindt. In de provincies is de uitvoering gebiedsgericht in het kader van een gebiedsprogramma of een gebiedsproces. Deze vormen soms de kapstok voor de inzet van andere instrumenten, zoals projecten, maatregelen of een subsidie. Om hier meer inzicht in te krijgen heeft de Rekenkamer ervoor gekozen per provincie een specifiek gebiedsprogramma en/of gebiedsproces nader te bestuderen.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

De resultaten van het onderzoek zijn in een andere vorm gepubliceerd dan een gebruikelijk rapport. Aanleiding hiervoor was dat uit het onderzoek blijkt dat de aanpak van de provincies nog in de opstartfase zit. Daarom hebben we ervoor gekozen om een beschouwende notitie op te stellen voor de veenweideprovincies in Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. De Notitie bevat een analyse van de opgave en de uitdagingen waar deze provincies voor staan en geeft inzicht in de huidige bodemdalingsaanpak. Tevens hebben wij besloten om geen conclusies en aanbevelingen te formuleren.

De notitie is op 26 september 2022 uitgebreid behandeld in de commissie Natuur Landbouw & Gezondheid van 26 september jl. De Rekenkamer heeft een aantal gestelde vragen vanuit deze commissie schriftelijk beantwoord. In Utrecht heeft de commissie Ruimte, Groen, Water en Wonen de notitie 'opgewaarderd' als besprekingspunt op 12 oktober 2022. In Zuid-Holland is de notitie betrokken bij de behandeling van het agendapunt Voortgang ontwikkeling monitoringssysteem klimaatadaptatie van de commissie Klimaat, Natuur en Milieu op 28 september 2022. In alle drie provincies is de Notitie niet behandeld in PS.

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor het onderzoek waren geraamd op circa € 160.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. De gerealiseerde kosten van € 109.000 zijn lager dan geraamd, omdat gedurende het onderzoek tot een andere aanpak is besloten. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 90.000

II. Fietsbeleid

Wat was de aanleiding?

De afgelopen jaren is de belangstelling voor de fiets toegenomen. Dit heeft vooral ook te maken met de opkomst van de elektrische fiets. Overheden en andere partijen zien kansen om meer mensen (vaker) aan het fietsen te krijgen. Als er gefietst wordt en de auto vaker wordt ingewisseld voor de fiets heeft dit positieve effecten op onder andere het milieu (minder CO₂-uitstoot), mobiliteit (minder files) en de gezondheid (meer bewegen). Tot 2040 wordt een grote groei van het fietsgebruik verwacht, met name in stedelijke gebieden waar het fietsgebruik al hoog is. Ook op de middellange afstanden (10-25 km) is sprake van een toename van het aandeel fietsgebruik. Mede door de groei van het gebruik van de elektrische fiets is de afstand die te overbruggen is met de fiets steeds groter geworden.

Wat hebben wij gedaan?

Het onderzoek bestaat uit een algemeen deel en gaat daarna verder in op de snelfiets-/doorfietsroutes. Daarvoor zijn documenten geanalyseerd, interviews gehouden en enkele casestudies gedaan.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

Met dit onderzoek hebben we inzicht geboden in hoe het fietsbeleid van de provincie is vormgegeven en uitgevoerd wordt. In het bijzonder is in beeld gebracht dat de ambities en middelen niet in evenwicht zijn. Het onderzoek is behandeld in de commissie Milieu en Mobiliteit van Utrecht op 30 november 2022, de commissie Economie, Mobiliteit en Samenleving van Flevoland op 11 januari 2023, de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid van Noord-Holland op 23 januari 2023 en in Zuid-Holland in de commissie Bereikbaarheid en Energie van 8 februari 2023. In alle vier provincies is het onderzoek als hamerstuk aangenomen.

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor het onderzoek waren geraamd op circa € 240.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. De gerealiseerde kosten van € 195.000 zijn lager dan geraamd, omdat voor de begeleiding van het onderzoek meer uren waren geraamd. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 161.000.

III. Landbouw- en voedseltransitie

Wat was de aanleiding?

De landbouw is de grootste ruimtegebruiker op het Nederlandse platteland en is belangrijk vanwege de voedselvoorziening voor binnen en buitenland. De landbouwsector staat voor de uitdaging om naast het in stand houden van een sterke, innovatieve landbouw ook ambitieuze maatschappelijke doelstellingen te halen. De manier van voedsel produceren, distribueren, verwerken en consumeren leidt in toenemende mate tot maatschappelijke discussie, omdat het milieu, de bodem, het klimaat, de omgeving, dierenwelzijn, de gezondheid van mensen en het verdienmodel van agrarische ondernemers onder druk staan. In de landbouwvisie van het Rijk wordt onder de landbouwtransitie de omschakeling naar kringlooplandbouw verstaan. Het is een omschakeling van voortdurende verlaging van de kostprijs van producten naar voortdurende verlaging van het verbruik van grondstoffen en een zorgvuldig beheer van bodem, water en natuur. Een voedselvisie heeft betrekking op (onderdelen van) een voedselsysteem. Een voedselsysteem is het geheel van mensen, instituties, activiteiten, processen en infrastructuur dat betrekking heeft op de productie en consumptie van voedsel voor de bevolking in een gebied. De scope van een voedselvisie is in principe breder dan de landbouw(transitie).

Wat hebben wij gedaan?

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. Na het uitvoeren van een vooronderzoek is in maart 2022 de onderzoeksopzet uitgebracht. Vervolgens hebben we het onderzoek uitgevoerd, de rapporten zijn in december 2022 gepubliceerd.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

In het onderzoek is in beeld gebracht hoe de provincies aankijken tegen veranderingen in de landbouw en het voedselsysteem. Aan de orde komen onder meer wat de provinciale ambities zijn, wat verstaan wordt onder transitie en wat de rol opvatting van de provincie is. Vervolgens is onderzocht wat de provinciale bijdrage is aan de landbouw- en voedseltransitie en waar de provincie in de uitvoering tegenaan loopt. Het onderzoek heeft voor alle vier de provincies geleid tot meerdere aanbevelingen. In januari/februari 2023 zijn de rapporten toegelicht en inhoudelijk besproken door de commissies.

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor het onderzoek waren geraamd op circa € 430.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. De gerealiseerde kosten van € 564.000 zijn hoger dan geraamd, omdat vanwege capaciteitsgebrek in 2022 gebruik is gemaakt van externe inhuur. Daarnaast zijn de hogere kosten veroorzaakt doordat het reken uurtarief relatief sterk drukt op zo'n groot onderzoek. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 465.000.

IV. Circulaire Economie

Wat was de aanleiding?

Alle vier Randstedelijke provincies hebben beleid geformuleerd om circulaire economie te stimuleren. De provincies geven daarmee uitvoering aan de handtekening die zij – zelf of via het IPO – zetten onder het Grondstoffenakkoord dat het Rijk in 2017 met 180 partijen sloot. Doelstelling van dit beleid is dat Nederland in 2050 een compleet circulaire economie heeft. Voor een aantal grondstoffen is voor het jaar 2030 een tussendoel van vijftig procent circulariteit bepaald. De transitie naar een circulaire economie staat daarmee relatief aan het begin van de uitvoering. Het is zeker dat er veel zal veranderen, maar wat, hoe en wanneer is nog grotendeels de vraag.

Wat hebben wij gedaan?

Het onderzoek is gestart in mei 2022. In de zomer zijn interviews gehouden met verschillende actoren, variërend van hoogleraren op het gebied van transitiewetenschap tot regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Daarnaast zijn alle relevante (provinciale) beleidsdocumenten bestudeerd en besproken met de betrokken ambtenaren. Gedurende de uitvoering van het onderzoek ontstond het inzicht dat aanpassing van de onderzoeksvragen zou leiden tot een rapport met meer toegevoegde waarde. In november zijn PS geïnformeerd over de gewijzigde onderzoeksvragen. Personele wijzigingen hebben tevens geleid tot een aanpassing van de planning. In het laatste kwartaal van 2022 zijn aanvullende interviews gehouden om informatie te verzamelen om de aangepaste onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Vervolgens is gestart met het opstellen van de nota's van bevindingen.

Wat willen wij hiermee bereiken?

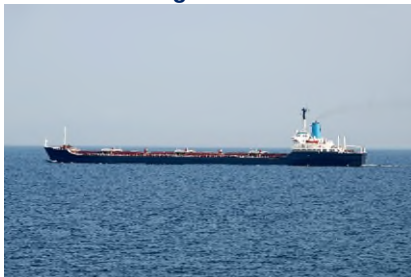
Dit Rekenkameronderzoek richt zich op wat er nodig is om de gestelde doelen voor een circulaire economie te realiseren. De Rekenkamer streeft naar een onderzoeksuitkomst die helpend is aan het proces waar de provincies zich in bevinden. We willen van toegevoegde waarde zijn, ondersteunend aan de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. De achterliggende gedachte daarbij is dat de Rekenkamer kijkt naar de doeltreffendheid van beleid. Voor transities in een vroege fase is geen eenvoudige vraag om te beantwoorden, wel willen we een beeld geven of de provincies op de goede weg zijn. Publicatie wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2023.

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor het onderzoek waren geraamd op circa € 500.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. De gerealiseerde kosten van € 467.000 zijn bijna in lijn met de raming. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 385.000.

V. Overig: Varend ontgassen, omgevingswet Flevoland, DoeMee onderzoeken en Windparken

V.a Varend ontgassen

Wat was de aanleiding?

Als een schip een vloeibare lading gelost heeft, blijft er altijd wat van het geloste product in de tank van het schip achter. Deze restanten moeten soms eerst weg, voordat de nieuwe lading aan boord kan. Daarom blaast een schipper zijn tanks en leidingen met ventilatoren door. Dit heet ontgassen. Als dit ontgassen varend gebeurt, komen de stoffen in de buitenlucht terecht. Varend ontgassen is onwenselijk en mogelijk schadelijk voor omwonenden, de bemanning van schepen en het milieu.

Op 10 november 2021 vond in PS van Flevoland een interpellatiedebat over varend ontgassen plaats. Tijdens dit debat is geopperd om de Randstedelijke Rekenkamer naar dit dossier te laten kijken. Er was behoefte aan meer inzicht in de omvang van de problematiek, de risico's van varend ontgassen voor mens en milieu, en de wijze waarop de provincie Flevoland een rol kan spelen bij het oplossen van het probleem.

Vervolgens is door de secretaris van de Programmaraad geïnterviewd of er ook bij de andere Randstad-provincies belangstelling is voor een dergelijk onderzoek. Het thema bleek weliswaar bij drie van de vier provincies actueel, maar de meningen verschilden of de Rekenkamer er onderzoek naar zou moeten doen. De Rekenkamer heeft daarom besloten naar dit onderwerp een verkenning uit te voeren en daarbij naast de provincie Flevoland, ook de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland te betrekken.

Wat hebben wij gedaan?

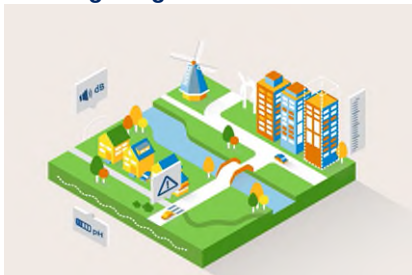
De Rekenkamer heeft voor de verkenning documenten bestudeerd en verschillende interviews bij de vier Randstad-provincies gehouden. Gedurende de uitvoering van deze verkenning kwamen de ontwikkelingen op het dossier Varend ontgassen in Flevoland in een stroomversnelling. Op 24 maart 2022 ontvingen PS van GS een mededeling over het pakket aan inspanningen en maatregelen om het ongecontroleerd dan wel varend

ontgassen te stoppen. Tevens werd aangekondigd dat PS op 11 mei 2022 zouden worden geïnformeerd over de uitkomsten van een aantal onderzoeken en er een demonstratie met een dampverwerkingsinstallatie in Flevokust Haven zou plaatsvinden. Daarom heeft de Rekenkamer besloten om de resultaten van de verkenning (eerder dan gepland) ook op 11 mei 2022 voor PS Flevoland beschikbaar te hebben. Wij hebben daarvoor onze werkwijze aangepast. Zo verwijzen we in deze brief uitsluitend naar openbare bronnen en zijn de verschillende aspecten van varende ontgassen zoveel mogelijk, maar niet uitputtend behandeld. Verder is een korte feitelijk wederhoorprocedure toegepast en heeft er geen bestuurlijk wederhoor plaatsgevonden omdat er geen conclusies en aanbevelingen zijn geformuleerd. De doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid hebben wij niet onderzocht, omdat deze verkenning niet verder reikte dan inzicht bieden in het thema varende ontgassen.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

Uit de verkenning bleek dat GS van Flevoland stappen hebben gezet op het dossier varende ontgassen. Zo zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en wordt gewerkt aan een mogelijke openbare ontgassingsfaciliteit in Flevoland. Tegelijkertijd constateerde de Rekenkamer dat op nationaal en provinciaal niveau de regelgeving, bevoegdheden en verantwoordelijkheden omtrent varende ontgassen vooralsnog onduidelijkheden opleveren. Ook is er (meer) inzicht nodig in varende ontgassen, o.a. wat betreft meldingen en ladinggegevens van schepen. Daarnaast zijn er in Nederland te weinig faciliteiten voor gecontroleerd ontgassen. De verkenning is op de lijst ingekomen stukken voor PS geplaatst.

V.b Omgevingswet Flevoland

Wat was de aanleiding?

De invoering van de Omgevingswet, vooralsnog voorzien op 1 januari 2024, is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de Grondwet. De Omgevingswet beoogt een andere manier van werken voor gemeenten, provincies en waterschappen en vraagt de overheden om in onderlinge samenhang naar de fysieke leefomgeving te kijken. Tegelijkertijd voert elke overheid ook haar eigen beleid. Dit kan leiden tot situaties waarin het beleid van verschillende overheden met elkaar botst en waarvoor een oplossing gevonden dient te worden. De Rekenkamer(commissie)s van de gemeenten Almere, Dronten, Lelystad en Noordoostpolder, de provincie Flevoland (Randstedelijke Rekenkamer) en het Waterschap Zuiderzeeland hebben besloten om een gezamenlijk onderzoek uit te voeren naar de invoering van de Omgevingswet.

Wat hebben wij gedaan?

Het onderzoek wordt onder aansturing van een begeleidingscommissie van alle deelnemende Rekenkamer(commissie)s uitgevoerd door een extern bureau. Dit bureau analyseerde documenten, hield interviews, voerde een enquête uit en organiseerde een werksessie om een fictieve casus te behandelen.

Wat willen wij hiermee bereiken?

De doelstelling van de samenwerkende Rekenkamer(commissie)s voor dit onderzoek is gericht op het onderzoeken hoe de deelnemende overheden gezamenlijk de één overheid-gedachte kunnen uitvoeren. De gedachte hierachter is dat een initiatiefnemer diens informatie in één loket kan vinden en slechts bij één overheid hoeft aan te kloppen (één bevoegd gezag). Om dit te bewerkstelligen is het noodzakelijk dat overheden aan de voor- en achterkant intensief (interbestuurlijk) samenwerken. In het onderzoek wordt met name gekeken naar de samenwerking bij complexe interbestuurlijke vraagstukken in de fysieke leefomgeving. Daarbij is er aandacht voor de positie van volksvertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten, provincie en waterschap in deze situaties. De publicatie van het onderzoek is voorzien in de zomer van 2023.

V.c DoeMee Onderzoek Wet Openbaarheid van Bestuur

Wat was de aanleiding?

Vanaf 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht. De Woo vervangt de Wob (Wet openbaarheid van bestuur), die veertig jaar van kracht was. Openheid en openbaarheid zijn belangrijk voor een 'goede en democratische bestuursvoering', staat in de aanhef van de oude Wob. Regelmatig blijken er evenwel problemen rond openbaarheid van overheidsinformatie. Die problemen zijn van verschillende aard en orde én er lijken grote verschillen te zijn tussen overheidsorganisaties. Een systematisch grootschalig onderzoek naar de praktijk ontbrak echter nog. In de Woo staat actieve openbaarmaking van overheidsinformatie veel meer centraal dan in de Wob.

Wat hebben wij gedaan?

Het onderzoek is landelijk uitgevoerd in de vorm van een DoeMeeonderzoek van de Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). In totaal deden 93 rekenkamer(commissie)s mee aan het onderzoek. Voor het onderzoek zijn documenten bestudeerd en interviews gehouden. Daarnaast zijn Wob-dossiers geanalyseerd. Aanvullend op het landelijke onderzoek hebben de Rekenkamer Oost Nederland (Gelderland en Overijssel), de Zuidelijke Rekenkamer (Noord-Brabant en Limburg) en de Randstedelijke Rekenkamer een extra selectie van dossiers laten onderzoeken.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

De onderzoeksrapporten schetsen een beeld hoe de aan het onderzoek deelnemende decentrale overheden vorm geven aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre dit rechtmatig gebeurt, hoe hierover verantwoording wordt afgelegd, hoe actieve openbaarmaking is geregeld en hoe zich dat verhoudt tot de eisen die de Woo stelt. Het algemene rapport is gepubliceerd op 23 februari 2022 en de vier verdiepende rapporten op 24 augustus 2022. De Rekenkamer besloot om geen conclusies en aanbevelingen te formuleren. Op verzoek van PS Noord-Holland hebben GS op 30 november 2022 PS een reactie gestuurd op het Noord-Hollandse rapport. GS van Zuid-Holland hebben op 8 november 2022 een brief aan PS gestuurd, met een korte reactie op het rapport van de NVRK en het Zuid-Hollandse rapport. Deze brief is betrokken bij de bespreking van het informatiebeleid in de commissie Bestuur, Maatschappij en Middelen van 30 november 2022.

V.d DoeMee Onderzoek Ondersteuning volksvertegenwoordigers

Wat was de aanleiding?

Als gevolg van decentralisaties, de komende Omgevingswet, de toegenomen maatschappelijke complexiteit en de steeds verdergaande informatisering is de druk op de decentrale volksvertegenwoordiging de afgelopen jaren toegenomen. Het ROB rapport 'Goede ondersteuning, sterke democratie' laat zien dat het takenpakket van de volksvertegenwoordigingen is verzaamd, maar dat de ondersteuning van deze democratische instituties niet significant is toegenomen. Juist hier lijkt sprake van een paradox: de taakverzwaring vraagt om meer, maar leidt juist tot minder ondersteuning.

Wat hebben wij gedaan?

De NVRR heeft in de vorm van een DoeMee onderzoek een landelijk onderzoek laten uitvoeren naar de Ondersteuning van de volksvertegenwoordigers. Er deden rekenkamer(commissie)s van 70 gemeenten, 7 waterschappen en 6 provincies mee, waaronder Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Onder aansturing van een begeleidingscommissie van de NVRR is het onderzoek uitgevoerd door een extern bureau. Dit bureau inventariseerde bij de deelnemende overheden (financiële) data, voerde verdiepende interviews uit en maakte per overheid een factsheet met daarbij een vergelijking met het landelijk beeld.

Wat willen wij hiermee bereiken?

De centrale onderzoeksvraag is: "Wat is de staat van de financiële ondersteuning van het volksvertegenwoordigende orgaan?" Er wordt inzichtelijk gemaakt welk budget beschikbaar is, wat daaruit wordt gefinancierd, in hoeverre de middelen worden besteed en of dit in de periode 2018-2022 is veranderd. Tevens wordt aangegeven wat er is te zeggen over de doeltreffendheid van de ingezette middelen. Publicatie is voorzien in het tweede kwartaal van 2023.

V.e Windpark Hanze

Wat was de aanleiding?

In het noordoosten van de gemeente Dronten wordt windpark Hanze gerealiseerd. Het windpark bestaat uit 15 windturbines van ieder 6 megawatt (MW), met een totaal van 90 MW, wanneer het gerealiseerd is. Het windpark is nog in aanbouw en zal naar verwachting begin 2024 operationeel zijn. Windpark Hanze is een initiatief van oorspronkelijk 19 (later 26) grondeigenaren en is onderdeel van Windplan Groen. De afgelopen jaren is getracht om tot overeenstemming te komen tussen de initiatiefnemers en de omwonenden over de wijze van (financiële)

participatie. De provincie heeft daarvoor meerdere keren bemiddeld. Op 29 juni 2022 hebben PS Flevoland een motie aangenomen, waarin PS de Rekenkamer vragen om een onderzoek te starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichhoudende) rol van de provincie daarbij. Dit is voor ons aanleiding geweest om een onderzoek te starten.

Wat hebben wij gedaan?

De Rekenkamer is in de zomer van 2022 gestart met een vooronderzoek naar het participatieproces bij Windpark Hanze, om door middel van literatuuronderzoek en interviews de focus van het onderzoek nader te bepalen. De Rekenkamer heeft onder andere gesproken met initiatiefnemers, omwonenden, ambtelijk betrokkenen van Flevoland, juridische experts en een collega-rekenkamer. Op 23 november 2022 is de Rekenkamer in overleg getreden met een afvaardiging van PS om de mogelijke onderzoeksrichting te bespreken. Mede op basis van dit overleg en de input die de Rekenkamer heeft ontvangen, is de onderzoeksopzet opgesteld. In januari 2023 is de onderzoeksopzet gepubliceerd, waarin de onderzoeksvragen, de werkwijze, afbakening en planning van het onderzoek staan.

Wat willen wij hiermee bereiken?

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten van Flevoland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in het participatieproces bij windpark Hanze. Hierbij richten we ons op de wijze waarop de provincie haar rol in het participatieproces heeft ingevuld, tot welke resultaten dit heeft geleid en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn (doeltreffendheid van beleid).

V.f Windpark Spui

Wat was de aanleiding?

Windpark Spui is gelegen in de gemeente Hoeksche Waard tussen de woonkernen Nieuw-Beijerland, Piershil en Goudswaard. Het windpark bestaat uit vijf windturbines van ieder 4,2 megawatt (MW), met een totaal van 21 MW. Windpark Spui is tot stand gekomen middels een Provinciaal Inpassingsplan (PIP), dat werd ingesteld door de provincie. Voorafgaand aan de vaststelling van het PIP heeft er een participatietraject plaatsgevonden. Nadat het windpark in 2019 in gebruik werd genomen kwamen er veel (geluids)klachten binnen bij de provincie. In 2022 is de provincie een omgevingsdialoog gestart om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de overlast te verminderen. Op 19 april 2022 ontving de Rekenkamer een brief van de Statencommissie Bereikbaarheid en Energie (BE), waarin de commissie de Rekenkamer verzoekt om onderzoek te doen naar het participatieproces bij Windpark Spui. Dit is voor ons aanleiding geweest om een onderzoek te starten.

Wat hebben wij gedaan?

De Rekenkamer is in de zomer van 2022 gestart met een vooronderzoek naar het participatieproces bij Windpark Spui, om door middel van literatuuronderzoek en interviews de focus van het onderzoek nader te bepalen. De Rekenkamer heeft onder andere gesproken met ambtelijk betrokkenen van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Hoeksche Waard, omwonenden, juridische experts en een collega-rekenkamer. Op 14 november 2022 is de Rekenkamer in overleg getreden met een afvaardiging van de commissie BE om de mogelijke

onderzoeksrichting te bespreken. Mede op basis van dit overleg en de input die de Rekenkamer heeft ontvangen is de onderzoeksopzet opgesteld. Begin 2023 is de onderzoeksopzet gepubliceerd, waarin de onderzoeksvragen, de werkwijze, afbakening en planning van het onderzoek staan.

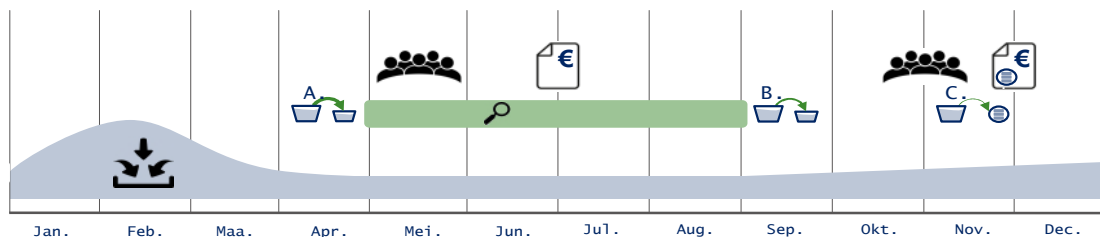
Wat willen wij hiermee bereiken?

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten van Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in het participatieproces bij windpark Spui. Hierbij richten we ons op de wijze waarop de provincie haar rol in het participatieproces heeft ingevuld, tot welke resultaten dit heeft geleid en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn (doeltreffendheid van beleid).

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor de onderzoeken en nog nader te bepalen onderzoek waren gezamenlijk geraamd op circa € 330.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW,. De gerealiseerde kosten voor de (voor)onderzoeken bedroegen € 341.000, dat is nagenoeg in lijn met de geraamde kosten. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 282.000

VI. Onderzoeksprogrammering

Wat was de aanleiding?

De medewerkers van de Rekenkamer besteden een beperkt deel van hun tijd aan het volgen van beleidsontwikkelingen en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen. Hiervoor houden zij bijvoorbeeld actuele berichten bij uit de provincies en volgen zij vergaderingen van PS en Statencommissies. Daarnaast kan een verzoek van de afzonderlijke provincies of derden ertoe leiden dat wij ons nader in een onderwerp verdiepen.

Wat hebben wij gedaan?

De medewerkers van de Rekenkamer zijn toebedeeld aan provincieteams. Het uitvoeren van verkenningen is een continue activiteit van deze teams. Voor de verkenning van onderzoeksonderwerpen monitoren en bestuderen zij documenten, waaronder persberichten, nieuwsbrieven, rapporten, begrotingen en jaarstukken. Ook spreken zij zo nodig betrokken ambtenaren, maar ze voeren vooral ook informerende gesprekken met Statenleden. In het voorjaar van 2022 hebben medewerkers van de Rekenkamer bij fracties suggesties voor nieuwe onderzoeks- onderwerpen opgehaald.

Wat hebben wij hiermee bereikt?

In de bijeenkomst van de Programmaraad van 21 april 2022 is verslag gedaan van het 'rondje fracties'. In alle vier provincies zijn gesprekken gevoerd. Uiteindelijk is circa 30% van de fracties bereikt. Deze fracties bezetten circa 50% van de zetels. Zij hebben gezamenlijk 50 verschillende suggesties gedaan voor onderzoeks- onderwerpen.

Verder volgden de provincieteams de ontwikkelingen in 'hun' provincie.

Wat heeft dit gekost?

De kosten voor de onderzoeksprogrammering waren geraamd op circa € 60.000 inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW. De gerealiseerde kosten van € 79.000 zijn hoger dan de geraamde kosten, omdat er meer uren waren besteed dan geraamd. Na aftrek van de compensabele BTW bedragen de kosten € 66.000

3. Paragrafen

Het jaarverslag dient volgens het BBV te bestaan uit een aantal paragrafen waarin de verantwoording is vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. Voor de Randstedelijke Rekenkamer zijn alleen de paragrafen Weerstandsvermogen (zie 3.1), Financiering (zie 3.2) en Bedrijfsvoering (zie 3.3) van toepassing.

3.1 Weerstandsvermogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich niet voorgedaan.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de reserves onderzoek en spaarverlof van in totaal € 284.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zeven risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder, het restant van de kosten voor bestuurlijke vernieuwing en de kosten van vervanging vanwege het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting de toelichting op de reserves en voorzieningen bij de balans.

3.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserves aan te vullen tot 25% van de totale bijdrage van de vier deelnemende provincies. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies. De nieuw ingestelde bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur telt niet mee voor wat betreft het maximum van 25% van de bijdrage van de provincies. Dit betreft namelijk een bestemmingsreserve van de vier deelnemende provincies en die is ondergebracht in de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer, maar waar de Rekenkamer geen eigenaar van is.

De Rekenkamer heeft een rekening courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen op een Bedrijfsbonusrekening bij de Rabobank worden geplaatst. In 2022 zijn geen middelen uitgezet. Op basis van de toen geldende rentetarieven kon een rentevoordeel van meer dan € 4.000 niet behaald worden, wat een voorwaarde is vanuit het Treasurystatuut van de Randstedelijke Rekenkamer.

3.3 Bedrijfsvoering

3.3.1 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het ziekteverzuim heeft de aandacht; waar nodig wordt verzuim besproken met de betrokkene. In 2022 bedroeg het kortdurend ziekteverzuimpercentage 1,24%. Dit is ruimschoots in lijn met het streven om het ziekteverzuim onder de 5% te houden. Het totale ziekteverzuimpercentage bedroeg ca.2,59% in 2022.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde Bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen.

3.3.2 Personeelsbeleid

Alle medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in dienst van de provincie Flevoland. Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid, wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met de afdeling Managementondersteuning van de provincie afgestemd.

In het kader van bijscholing en persoonlijke effectiviteit hebben enkele medewerkers cursussen en trainingen gevolgd, ook hebben enkele medewerkers gebruik gemaakt van hun Persoonlijk Opleidingsbudget (POB). Daarnaast hebben medewerkers, voor zover dat mogelijk was, deelgenomen aan intervisiebijeenkomsten met collega's van andere rekenkamers.

In 2022 is tweemaal een personeelsvergadering georganiseerd. In deze bijeenkomsten heeft de bestuurder/directeur de medewerkers geïnformeerd over belangrijke ontwikkelingen binnen de Rekenkamer en zijn zaken toegelicht en voorgelegd die gevolgen kunnen hebben voor de medewerkers.

Rapportage als bedoeld in artikel 8 van de Gemeenschappelijke regeling

Ingevolge artikel 8 van de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer heeft de plaatsvervangend bestuurder gesprekken gevoerd met het lid/directeur over het functioneren als directeur.

3.3.3 Automatisering en informatisering

Het ICT systeem van de Randstedelijke Rekenkamer biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. In 2022 zijn enkele veranderingen doorgevoerd om de ICT omgeving beter te beveiligen en het werken op afstand te vergemakkelijken.

3.3.4 Communicatie

Vertegenwoordigers van de Rekenkamer zijn in 2022 weer regelmatig aanwezig geweest bij commissie- en PS-vergaderingen. Ook is deelgenomen aan online vergaderingen om aan Statenleden een presentatie te geven over de resultaten van onderzoek en technische vragen te beantwoorden.

De Rekenkamer heeft regelmatig overleg gevoerd met andere rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers werd tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. De bestuurder/directeur nam deel aan het overleg van de Rekenkamers van de vier grote gemeenten en had daarnaast enkele malen overleg met de directeurs van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Ook is overleg gevoerd met lokale rekenkamers in de provincie Flevoland.

3.3.5 Organisatie

Per 1 januari 2023 bestaat de organisatie van de Rekenkamer uit een totale formatie van 14,0 fte. Dit betekent een uitbreiding van 2,7 fte ten opzichte van de formatie in 2022. Per 1 december 2022 heeft een medewerker een andere functie aanvaard, waardoor de bezetting ultimo 2022 lager is dan de formatie. De formatie en bezetting ultimo 2022 zijn als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting ultimo 2022	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,6
Projectleider	3,0	Projectleider	3,3
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker	4,5
Totaal	11,3	Totaal	10,6

3.3.6 Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Randstedelijke Rekenkamer een Intern Controleplan. Met behulp van checklists is in september 2022 en februari 2023 de betrouwbaarheid van de financiële informatieverzorging en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Via kwartaalrapportages houdt de bestuurder/directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen kunnen conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut op een spaarrekening worden gezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag. Zoals gemeld in paragraaf 3.2 Financiering was de verwachting voor 2022 dat het drempelbedrag van € 4.000 niet behaald zou kunnen worden, en zijn daarom geen middelen uitgezet.

3.3.7 Huisvesting en facilitaire dienstverlening

Voor het uitvoeren van het onderzoeksprogramma bezoeken de medewerkers zo mogelijk frequent de provincies. De Randstedelijke Rekenkamer is daarom gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening zoals bewaking, schoonmaak en receptie, maakt onderdeel uit van het huurcontract. De huurovereenkomst is halverwege 2020 verlengd voor de periode van vijf jaar.

II. Jaarrekening

1. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Schattingen: Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de bestuurder/directeur van Randstedelijke Rekenkamer zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Materiële vaste activa: De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde of vervaardigingswaarde en verminderd met de afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte economische levensduur. De afschrijvingen bedroegen in 2016 een vast percentage van de aanschafwaarde en er werd geen rekening gehouden met afschrijving naar tijdsgelang gedurende het jaar. Met ingang van 2017 wordt naar tijdsgelang afgeschreven op investeringen in het boekjaar. Kantoorinrichting, kantoormeubilair, kantoorapparatuur en de telefooninstallatie worden afgeschreven in 5 jaar. Automatiseringsapparatuur, waaronder PC's en servers, wordt afgeschreven in 3 jaar. De afschrijvingstermijn voor softwarelicenties komt overeen met de looptijd van de licentie, gerekend in jaren. De afschrijvingen zijn verantwoord onder de lasten inzake huisvesting en informatievoorziening.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar (liquide middelen): De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde zo nodig onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid.

Overlopende activa en netto vlottende schulden: Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen: Het eigen vermogen bestaat uit de bestemmingsreserves. Dotaties aan de bestemmingsreserves vinden plaats conform de Financiële beleids- en beheersverordening art. 7.

Voorzieningen: Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling: Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (bijdragen van de provincies en rentebaten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Resultaten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen, die op het moment dat de jaarrekening werd samengesteld voorzienbaar waren, zijn ten laste van het resultaat gebracht.

2. Programmarekening

	Rekening 2022	1 ^e begrotings- wijziging 2022	Primitieve begroting 2022	Rekening 2021
Baten				
Bijdragen provincies	1.668.000	1.668.000	1.659.000	1.651.000
Extra bijdrage provincie Utrecht	-	-	-	71.000
Onttrekking voorziening POB	-	7.000	7.000	-
Onttrekking uit de voorziening eigen risicodragerschap	-	-	-	-
Som der baten	1.668.000	1.675.000	1.666.000	1.722.000
Lasten				
Personeel	1.158.000	1.270.000	1.334.000	1.217.000
- w.v. management en ondersteuning (overhead) 17,3%	201.000	170.000	176.000	200.000
- w.v. opleidingen (overhead) 0,5%	6.000	25.000	25.000	15.000
Inhuur	422.000	322.000	168.000	254.000
- w.v. Project inhuur	379.000	274.000	123.000	215.000
- w.v. Inhuur diensten van derden	44.000	48.000	45.000	39.000
Huisvesting en servicekosten (overhead)	130.000	134.000	124.000	121.000
Informatievoorziening (overhead)	46.000	41.000	44.000	51.000
Bestuurlijke vernieuwing	2.000	50.000	50.000	32.000
Toevoeging voorziening POB	-	-	-	3.000
Toevoeging voorziening Evaluatie	8.000	8.000	8.000	8.000
Rentelasten	1.000	-	-	2.000
	1.767.000	1.825.000	1.728.000	1.687.000
Resultaat voor bestemming	-/-99.000	-/-150.000	-63.000	35.000
Onttrekkingen uit de bestemmingsreserve plv bestuurder	22.000	13.000	13.000	13.000
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	84.000	87.000	-	-
Toevoeging aan de bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-	-10.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	2.000	50.000	50.000	98.000
Toevoeging bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur	-/-9.000	-	-	-/-136.000
Resultaat na bestemming (verrekend met de provincies)	-/-	-/-	-/-	-/-

* Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

Toelichting op de baten

Bijdragen van de provincies

De in de begroting opgenomen bijdragen voor de provincie zijn niet gewijzigd.

Toelichting op de lasten

Personeel

De gerealiseerde lasten zijn lager dan de raming. In 2022 waren diverse personele ontwikkelingen, die nog niet bekend waren ten tijde van het opstellen van de begrotingswijziging 2022. Vanwege vacatureruimte is extra ingehuurd en in de loop van 2022 zijn nieuwe onderzoekers gestart.

Openbaarmaking inkomens topfunctionarissen: eind 2015 heeft de Rekenkamer een brief ontvangen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat wij geen gegevens meer hoeven te verstrekken in het kader van de Wet normering topinkomens. Wij vallen niet onder deze wet, omdat wij geen eigen rechtspersoonlijkheid hebben.

Project Inhuur

Het bedrag voor project inhuur is hoger dan de raming. Een deel hiervan is vanwege extra inhuur ter vervanging van uit dienst getreden en gedetacheerd personeel én vanwege zwangerschapsverloven.

Inhuur diensten van derden

De kosten voor inhuur diensten van derden is iets lager dan geraamd, door minder gebruik te maken van diensten van derden.

Huisvesting en servicekosten

De kosten voor de huisvesting en de servicekosten zijn iets lager dan geraamd, vanwege minder kosten in de aanschaf voor de vernieuwde kantoorinrichting.

Informatievoorziening

De gerealiseerde lasten voor de informatievoorziening zijn hoger dan de raming. In 2021 zijn er een aantal veranderingen doorgevoerd om de ICT omgeving beter te beveiligen en het werken op afstand te vergemakkelijken. Ook in 2022 zijn er nog enkele veranderingen doorgevoerd. Daarnaast is het gebruik van het aantal licenties en laptops toegenomen.

Toevoeging voorziening POB

In 2022 is minder gebruik gemaakt van het Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) dan verwacht. In het kader van de CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een POB van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Dit bedrag wordt de komende vijf jaar gecompenseerd in de personele middelen, post opleiding. De werkelijke uitgaven ter zake POB zullen gedurende de periode 2018-2022 ten laste van de voorziening worden verantwoord. In de CAO van 2022-2023 is het POB weer afgesproken als arbeidsvoorwaarde. Medewerkers die op of voor 1 januari 2018 in dienst waren, hebben per 1 januari 2018 hun budget gekregen. Per 1 januari 2023 krijgen deze medewerkers een nieuw budget van € 5.000 per 5 jaar. Gezien het gebruik van het POB in de afgelopen 5 jaar is besloten om de voorziening per 1 januari 2023 nog niet aan te vullen, maar eind 2023 een nieuw inschatting voor de voorziening te maken.

Toevoeging aan de voorziening Evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes jaar wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2018 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2024 zal moeten plaatsvinden. Jaarlijks wordt ten behoeve hiervan een bedrag van € 8.300 gestort.

Rentelasten

In 2021 heeft de Rekenkamer voor het eerst te maken gehad met rentelasten. Vanaf 1 juli 2021 heeft de BNG negatieve creditrente in rekening gebracht over rekening-courant tegoeden vanaf € 500.000. Per 1 oktober 2022 brengt de BNG Bank geen negatieve creditrente in rekening over tegoeden in de Rekening Courant.

Toelichting programmaresultaat

Het programmaresultaat voor bestemming voor alleen het onderzoek, dus zonder de onttrekkingen en toevoegingen aan de voorzieningen alsook de kosten voor de bestuurlijke vernieuwing uit de voorziening, is -/- € 88.000 Het programmaresultaat inclusief alle overige kosten en baten voor bestemming is -/- € 99.000. Uit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder is circa € 13.300 onttrokken ter dekking van de extra 0,1 fte waartoe PS in 2016 hebben besloten. Het restant van € 8.700 is gestort in de bestemmingsreserve *Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur*. Per 1 januari 2023 worden de kosten van de extra 0,1 fte bekostigd uit de begroting van de Rekenkamer. Uit de bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing is € 2.000 onttrokken. Dit bedrag is besteed aan de restant kosten voor het onderzoek van I&O-Research naar het bestuursmodel. Uit de bestemmingsreserve onderzoek is € 84.000 onttrokken, vanwege onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek vanwege een tekort aan eigen capaciteit voor de uitvoering van het onderzoeksprogramma.

Netto bijdrage van de provincies

In de hiernavolgende tabel zijn de bruto bijdragen, de terug te vorderen BTW via het BTW compensatiefonds en de netto bijdragen van de vier provincies over 2022 opgenomen.

	Bruto bijdrage	Terug te vorderen via BTW- compensatie	Netto bijdrage
Provincie Flevoland	299.897	55.278	244.619
Provincie Noord-Holland	453.504	83.592	369.912
Provincie Utrecht	405.671	74.775	330.896
Provincie Zuid-Holland	508.428	93.716	414.712
Totaal	1.667.500	307.361	1.360.139

3. Balans

BALANS					
Activa			Passiva		
	31-12-22	31-12-21		31-12-22	31-12-21
Vaste activa			Vaste passiva		
1. Materiële vaste activa	18.148	13.705	5. Reserves		
			- Bestemmingsreserve onderzoek	233.817	318.000
			- Bestemmingsreserve plv. bestuurder	-	22.050
			- Bestemmingsreserve spaarverlof	50.000	50.000
			- Bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing	-	2.144
			- Bestemmingsreserve eigen risico-dragerschap bestuurder/ directeur	144.213	135.512
			6. Voorzieningen		
			- POB	33.820	35.879
			- Evaluatie	41.660	33.360
			- Eigen risicodragerschap	31.000	31.000
Vlottende activa			Vlottende passiva		
2. Overige vorderingen	5.000	320	7. Netto-vlottende schulden		
Vorderingen op openbare lichamen	-	70.728	- Crediteuren	42.281	33.630
			- Schulden aan openbare lichamen	320.807	370.782
			- Nog te ontvangen facturen	17.325	15.000
			- Vooruit ontvangen bedragen	15.356	-
			- Te verrekenen met Provincies	-	-
3. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar (liquide middelen)	906.929	932.702	Subtotaal	395.769	419.412
4. Overlopende activa	201	29.902			
	<u>930.277</u>	<u>1.047.357</u>		<u>930.277</u>	<u>1.047.357</u>
			9. Niet uit de balans blijkende verplichtingen	325.981	420.811

* Afronding van de bedragen vindt plaats, waardoor de som in de tabel soms afwijkt

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

	Waarde per 31-12-21	Investering	Afschrijving	Waarde 31-12-22
ICT	11.395	3.419	5.408	9.406
Inventaris	2.311	8.280	1.849	8.742
Totaal	13.705	11.699	7.256	18.148

De waarde van de materiële vaste activa is in 2022 met circa € 4.500 toegenomen, doordat er meer is geïnvesteerd dan er is afgeschreven. De grootste investering betrof de vernieuwing van de kantoorinrichting en aanschaf van nieuwe keuken.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Op 31 december 2022 bedroeg het banksaldo € 906.929. Begin 2023 zijn de schulden aan de crediteuren en openbare lichamen van € 363.088 betaald.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	275.000	0	43.000	318.000
2020	318.000	0	0	318.000
2021	318.000	0	0	318.000
2022	318.000	84.000	0	234.000

De opgebouwde reserve is in 2022 aangesproken. De reserve is bedoeld voor het terstond kunnen uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Daarnaast kunnen met de reserve onverwachte extra uitgaven voor geprogrammeerd onderzoek opgevangen worden.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	62.000	13.000	0	48.000
2020	48.000	13.000	0	35.000
2021	35.000	13.000	0	22.000
2022	22.000	22.000	0	0

* Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat is daarom bij de jaarrekening 2016 voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking betreft de kosten voor 0,1 fte tot aan het moment van (her)benoeming van de plaatsvervangend bestuurder in juli 2023. In 2022 is € 22.000 onttrokken voor de dekking van 50% van de kosten in 2022 en het restant van de reserve. PS van de vier provincies hebben ingestemd met het statenvoorstel *Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer*. De

plaatsvervangend bestuurder is per 1 januari 2023 herbenoemd en de kosten voor de extra 0,1 fte worden binnen de begroting gedekt.

Bestemmingsreserve spaarverlof				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	45.000	10.000	0	35.000
2020	35.000	0	5.000	40.000
2021	40.000	0	10.000	50.000
2022	50.000	0	0	50.000

In het kader van de CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een reserve gevormd voor het geval (langdurig) doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. In de bestemmingsreserve spaarverlof is niets gestort. De Rekenkamer heeft besloten de reserve niet aan te vullen tot de waarde van de stand van het verlofsaldo per 31 december 2022. De verwachting is dat de komende jaren het opgebouwde verlof geleidelijk zal afnemen en inhuur voor vervanging als gevolg van dit deel van het verlof niet nodig zal zijn.

Bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	0	0	15.000	15.000
2020	15.000	0	85.000	100.000
2021	100.000	98.000	0	2.000
2022	2.000	2.000	0	0

Eind 2019 is een reserve gevormd voor kosten in het kader van bestuurlijke vernieuwing van de Rekenkamer in verband met de afweging van het bestuursmodel (lid/directeursmodel versus collegemodel). In overleg met de subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken (bestaande uit leden de vier PS-en) is voor de bestuurlijke vernieuwing € 100.000 geraamd. In 2021 is het onderzoek van I&O-Research naar het bestuursmodel hieruit betaald. De BTW over de kosten voor dit onderzoek (afgerond € 2.000) komen ten laste van het boekjaar 2022 als gevolg van de factuurdatum, het eindsaldo komt hiermee op 0 en de reserve wordt opgeheven.

Bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2021	0	0	136.000	136.000
2022	136.000	0	9.000	145.000

Uit het onderzoek van I&O-Research naar het bestuursmodel kwam het advies naar voren om het huidige bestuursmodel te handhaven. Een ander bestuursmodel levert volgens de onderzoekers geen financieel voordeel op. Wel dient een aanvullende bestemmingsreserve¹ te worden gevormd voor eventuele kosten na afloop van de benoemingstermijn van de bestuurder/directeur. Een dergelijke bestemmingsreserve zou door de vier PS-en moeten worden ingesteld. De subcommissie ten behoeve van bestuurlijke zaken die het onderzoek heeft begeleid, heeft aangegeven de Rekenkamer te zullen vragen dit en de nog te dekken kosten van de plv.

¹ Het rapport van I&O-Research spreekt over een voorziening, maar de accountant heeft aangegeven dat dit een reserve dient te zijn.

bestuurder (0,1fte) te verwerken in de begroting (bij voorkeur budgettair neutraal). In het statenvoorstel *Naar een toekomstbestendige Randstedelijke Rekenkamer* is het integrale voorstel van de Rekenkamer verwerkt. PS van de vier provincies hebben ingestemd met dit voorstel, dat daarna is verwerkt in de begrotingswijziging 2023.

Bij de jaarafsluiting van 2021 is het restant van de bestemmingsreserve bestuurlijke vernieuwing en het niet uitgeputte deel van de begroting 2021 gestort in een nieuwe bestemmingsreserve Risicodragerschap vier PS-en inzake bestuurder/directeur. Bij de jaarafsluiting 2022 is besloten het restant uit de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder te storten in deze bestemmingsreserve.

Voorzieningen

Voorziening POB				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	29.000	3.000	8.000	34.000
2020	34.000	8.000	8.000	33.000
2021	33.000	5.000	8.000	36.000
2022	36.000	2.000	0	34.000

* Afronding van de bedragen vindt plaats op duizendtallen, waardoor de som in de tabel soms afwijkt.

In het kader van de CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2021 is jaarlijks een bedrag van € 8.000 gestort. In 2022 is door enkele medewerkers aanspraak gemaakt op het POB. In de CAO van 2022-2023 is het POB weer afgesproken als arbeidsvoorwaarde. Medewerkers die op of voor 1 januari 2018 in dienst waren, hebben per 1 januari 2018 beschikking over hun budget gekregen. Per 1 januari 2023 krijgen deze medewerkers een nieuw budget van € 5.000 per 5 jaar. Gezien het gebruik van het POB in de afgelopen 5 jaar heeft de Rekenkamer besloten om de voorziening in 2022 nog niet aan te vullen, maar eind 2023 een nieuwe inschatting voor de voorziening te maken.

Voorziening evaluatie				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	13.000	4.000	8.000	17.000
2020	17.000	0	8.000	25.000
2021	25.000	0	8.000	33.000
2022	33.000	0	8.000	41.000

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes jaar wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2018 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2024 zal moeten plaatsvinden. Jaarlijks wordt ten behoeve hiervan een bedrag van € 8.300 gestort.

Voorziening eigen risicodragerschap				
	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2019	57.000	7.000	0	50.000
2020	50.000	19.000	0	31.000
2021	31.000	0	0	31.000
2022	31.000	0	0	31.000

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Voor dit eigen risicodragerschap is een voorziening gevormd. De Rekenkamer is ook eigen risicodragers voor ziekteverzuim. Om dit risico af te dekken is eind 2019 besloten om de voorziening hiervoor uit te breiden. Hiervoor wordt een vast percentage van de loonsom berekend.

Netto-vlottende schulden

- De openstaande crediteuren van € 42.281 omvat diverse kosten voor project inhuur, inhuur derden en facilitaire zaken.
- De openstaande schulden aan openbare lichamen van € 320.807 betreft de eindafrekening van de provincie Flevoland voor een doorbelasting voor de personeelslasten, de lasten voor de P&O-dienstverlening en de reis-en verblijfkosten.
- De nog te ontvangen factuur betreft de geraamde kosten van de accountant voor de controle over 2022.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De Rekenkamer heeft een huurovereenkomst inzake de kantoorruimte gelegen aan Teleportboulevard 110 te Amsterdam. De huurprijs bedraagt ultimo 2022 circa € 10.200 per maand. Dit bedrag is inclusief energie-, service-, schoonmaak- en beveiligingskosten en de huur van parkeerplaatsen. In 2020 is de huurovereenkomst verlengd voor een periode van vijf jaar. De overeenkomst loopt tot en met 31 juli 2025. Ultimo 2022 is de huurverplichting voor de resterende contractperiode € 326.000.

III. Overige gegevens

1. Bestemming van het programmaresultaat

Het programmaresultaat is nihil en wordt dus niet bestemd.

Aan: de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer

**Grant Thornton
Accountants en Adviseurs B.V.**
Flemingweg 10
Postbus 2259
2400 CG Alphen aan den Rijn
T 088 - 676 90 00
F 088 - 676 90 10
www.gt.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de programmarekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer te Amsterdam zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording en artikel 217 lid 3 onder d Provinciewet.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alphen aan den Rijn, 28 maart 2023

Grant Thornton Accountants en Adviseurs B.V.

W.A. van Es RA